

รายงานสถานการณ์การค้าสินค้าข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ และบอลติก

1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ มี 5 ประเทศ ได้แก่ เดนมาร์ก สวีเดน ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และไอซ์แลนด์ ตั้งอยู่ในแถบยุโรปเหนือและส่วนใหญ่อยู่บนคาบสมุทรสแกนดิเนเวีย ซึ่งได้แก่ สวีเดน นอร์เวย์ และฟินแลนด์ กลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ มีประชากรรวมทั้งสิ้น ประมาณ 26 ล้านคน (ปี 2554) แยกเป็น เดนมาร์ก 5.57 ล้านคน สวีเดน 9.45 ล้านคน ฟินแลนด์ 5.38 ล้านคน นอร์เวย์ 4.95 ล้านคน และไอซ์แลนด์ 0.31 ล้านคน

กลุ่มประเทศบอลติก มี 3 ประเทศ ได้แก่ เอสโตเนีย ลัตเวีย และลิทัวเนีย ตั้งอยู่ในแถบตะวันออกเฉียงเหนือของทะเลบอลติก มีประชากรรวมทั้งสิ้น ประมาณ 6.33 ล้านคน (ปี 2555) แยกเป็น ลิทัวเนีย 2.968 ล้านคน ลัตเวีย 2.025 ล้านคน และเอสโตเนีย 1.339 ล้านคน

ประชาชนส่วนใหญ่นิยมบริโภคขนมปังผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและธัญพืชที่นำมาแปรรูปประเภทขนมปังเป็นอาหารหลักอัตราการบริโภคเฉลี่ยต่อคนต่อปีประมาณ 5.73 กิโลกรัม แต่ก็มีประชากรบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ในแถบนี้นิยมบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ชาวเอเชียที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ โดยเฉพาะคนไทย จีน เวียดนาม อินเดีย ปากีสถาน กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง นอกจากนี้ ก็มีพลเมืองท้องถิ่นซึ่งเคยเยือนประเทศไทยหรือรู้จักอาหารไทยก็นิยมรับประทานเช่นกัน

2 การค้าข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ และบอลติก

2.1 การนำเข้าข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ และบอลติกจากทั่วโลก

ในช่วงปี 2556 กลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ และบอลติกนำเข้าข้าวทั้งหมดมูลค่า 167,705 ตัน คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นโดยรวมร้อยละ 0.73 โดยที่สวีเดนมีการนำเข้าข้าวจากทั่วโลกมากที่สุดในกลุ่มนอร์ดิกส์และบอลติก จำนวน 59,716 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.48 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1: มูลค่าการนำเข้าข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติกจากทั่วโลก (2556) (HS Code: 1006)

ประเทศ	มูลค่าการนำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐ)		มูลค่าการนำเข้า (ตัน)		การเปลี่ยนแปลง (ตัน คิดเป็น %)
	2555	2556	2555	2556	
เดนมาร์ก	41.89 (-10.14%)	43.82 (+3.86%)	36,746	34,749	-5.32
สวีเดน	70.12 (-4.78%)	74.73 (+6.50%)	58,801	59,716	+1.48
ฟินแลนด์	26.44 (-6.17%)	28.39 (+6.98%)	24,484	25,092	+2.28
นอร์เวย์	31.52 (-6.94%)	34.03 (+7.98%)	23,058	22,654	-0.45
ไอซ์แลนด์	2.12 (-5.78%)	2.27 (+7.72%)	1,294	1,431	+10.56
ลิทัวเนีย	9.03 (-0.10%)	9.79 (+8.41%)	12,705	13,519	+6.40
ลัตเวีย	4.84 (-35.81%)	5.21 (+7.66%)	5,533	6,308	+14.02
เอสโตเนีย	3.63 (-3.17%)	3.71 (+2.06%)	3,857	3,936	+1.93
รวม	189.59	201.99	166,478	167,705	+0.73

ที่มา World Atlas

ในช่วงเดือนปี 2556 นี้ ไทยมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดในสวีเดน นอร์เวย์ และไอซ์แลนด์ และกัมพูชาสามารถครองส่วนแบ่งตลาดได้มากที่สุดในลิทัวเนีย ลัตเวีย และอยู่อันดับที่ 3 ของประเทศเอสโตเนีย ดังรายละเอียดด้านล่าง

ตาราง 2: ตลาดนำเข้าข้าวที่สำคัญ 5 ประเทศแรกของกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติก (2556)

เรียงตามลำดับปริมาณ (ตัน)

() คือร้อยละการเปลี่ยนแปลง

ประเทศ/ อันดับที่	1	2	3	4	5
เดนมาร์ก	อิตาลี (38%)	เยอรมันนี (-31%)	ไทย (-1%)	เนเธอร์แลนด์ (-44%)	เบลเยียม (164%)
สวีเดน	ไทย (0.45%)	เบลเยียม (12%)	อิตาลี (6%)	เยอรมันนี (-7%)	เนเธอร์แลนด์ (-19%)
ฟินแลนด์	อิตาลี (- 5%)	สเปน (-6%)	ฝรั่งเศส (47%)	ไทย (3%)	เบลเยียม (12%)
นอร์เวย์	ไทย (1%)	อินเดีย (-7%)	อิตาลี (- 6%)	สเปน (9%)	ปากีสถาน (-11%)
ไอซ์แลนด์	ไทย (11%)	สหรัฐอเมริกา (11%)	อินเดีย (-8%)	สหราชอาณาจักร (12%)	เบลเยียม (3%)
ลิทัวเนีย	กัมพูชา (59%)	เวียดนาม (96%)	อิตาลี (-18%)	ปากีสถาน (-38%)	กรีซ (-17%)
ลัตเวีย	กัมพูชา (123%)	ลิทัวเนีย (4%)	กรีซ (-25%)	สเปน (1562%)	อิตาลี (16%)
เอสโตเนีย	ลัตเวีย (7%)	ลิทัวเนีย (34%)	กัมพูชา (328%)	เยอรมันนี (-26%)	เบลเยียม (-10%)

ที่มา World Atlas

2.2 การส่งออกข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ และบอลติกไปยังทั่วโลก

กลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติกไม่ใช่เป็นประเทศผู้ส่งออกข้าว เพียงแต่นำเข้ามาเพื่อส่งออกต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านแต่มีปริมาณไม่มากนัก ในปี 2556 การส่งออกทั้งหมดคิดเป็น 13,620 ตัน โดยที่เดนมาร์กเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดจำนวน 5,139 ตัน (+13%) รองลงมาได้แก่ ลิทัวเนีย ลัตเวีย และสวีเดน ตามลำดับ ดังตารางด้านล่าง

ตาราง 3: การส่งออกข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ไปยังทั่วโลก (2556)

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)		มูลค่าการส่งออก (ตัน)		การเปลี่ยนแปลงของปริมาณตัน (%)
	2555	2556	2555	2556	
เดนมาร์ก	7.54	8.50	4,506	5,139	+13
สวีเดน	3.81	2.85	1,972	1,279	-35
ฟินแลนด์	0.15	0.30	115	273	+137
นอร์เวย์	1.06	0.38	639	197	-69
ไอซ์แลนด์	-	-	-	-	-
ลิทัวเนีย	3.58	4.09	3,902	4,252	+8
ลัตเวีย	1.45	1.88	1,420	1,840	+29
เอสโตเนีย	0.37	0.56	426	640	+50
รวม	17.96	18.56	12,980	13,620	+4

ที่มา World Atlas

3 การส่งออกสินค้าข้าวจากไทยไปยังกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติก

กลุ่มนอร์ดิกส์และบอลติกไม่สามารถผลิตข้าวเมล็ดยาวได้ ต้องนำเข้าเกือบทั้งหมด ในปี 2556 การส่งออกข้าวจากไทยมีมูลค่ารวมประมาณ 34.20 ล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นประมาณ 26,536 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.86 ตลาดส่งออกที่สำคัญเรียงตามลำดับ ได้แก่ สวีเดน นอร์เวย์ และเดนมาร์กตามลำดับ ทั้งนี้ สาเหตุที่การส่งออกข้าวไทยยังมีปริมาณและมูลค่าไม่มากนัก ส่วนหนึ่งมาจากผู้นำเข้าบางรายมีการนำเข้าผ่านมาจากเยอรมัน หรือ

เนเธอร์แลนด์ และการที่ราคาข้าวไทยมีราคาสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง จึงหันไปนำเข้าข้าวจากกัมพูชา และ เวียดนามแทน รวมทั้งการที่กัมพูชาได้รับสิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีจากสหภาพยุโรป รายละเอียดการส่งออกสินค้า ข้าวจากไทยไปยังกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติก ตามตารางด้านล่าง

ตาราง 4: มูลค่าการส่งออกข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติกจากประเทศไทย (2556) (HS Code: 1006)

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)		มูลค่าการส่งออก (ตัน)		การเปลี่ยนแปลง (ตัน คิดเป็น %)
	2555	2556	2555	2556	
	2555	2556	2555	2556	2555/2556
เดนมาร์ก	3.27	3.63	2,664	2,633	-1
สวีเดน	13.25	13.37	10,496	10,543	0.45
ฟินแลนด์	1.91	2.08	1,986	2,061	3.78
นอร์เวย์	13.40	14.21	10,252	10,454	1.97
ไอซ์แลนด์	0.62	0.72	539	600	+11
ลิทัวเนีย	0.07	0.17	89	238	168
ลัตเวีย	0.01	-	21	-	-
เอสโตเนีย	0.01	0.02	2	7	311
รวม	32.54	34.20	26,049	26,536	+1.86

ที่มา World Atlas

ระบบการซื้อขายข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติกดำเนินการโดยเอกชนทั้งหมด การนำเข้าข้าวจากไทยส่วนใหญ่จะเป็นข้าวสารหอมมะลิ หรือข้าวคุณภาพดี เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีอำนาจซื้อสูง เป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยสูงอันดับต้นๆ ของโลก แต่เนื่องจากตลาดผู้บริโภคยังมีขนาดไม่ใหญ่มาก การนำเข้าข้าวจากไทยจึงมักเป็นการส่งนำเข้ารวมกับสินค้าอาหารอื่น หลังจากสินค้านำเข้ามาแล้วก็จะจัดส่งไปยังผู้ค้าปลีก/ซูเปอร์มาร์เก็ตอีกต่อหนึ่ง ซึ่งได้แก่ร้านของชำชาวเอเชีย เช่น ไทย เวียดนาม จีน อินเดีย ซึ่งผู้นำเข้าบางรายก็จะมีร้านจำหน่ายปลีกหรือซูเปอร์มาร์เก็ตเป็นของตนเอง

นอกจากนี้ สคร โคเปนเฮเกนยังได้เยี่ยมชมกิจการโรงสีข้าวของบริษัท Nordic Food Partner ApS ที่เมือง Højslev ประเทศเดนมาร์ก ซึ่งเป็นโรงสีข้าวแห่งแรกและแห่งเดียวในยุโรป โดยในปี 2553 บริษัทฯ ได้เริ่มกิจการสีข้าวในเดนมาร์ก โดยนำเข้าข้าวจากประเทศไทย และดำเนินการขัดสีข้าว บรรจุภัณฑ์ และกระจายสินค้าไปในประเทศต่างๆ ในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ด้วยตนเอง ซึ่งปัจจุบันบริษัทได้นำเข้าข้าวซ้อมมือ (Full milled rice) และข้าวกล้อง เพื่อดำเนินการสีและบรรจุภัณฑ์ต่อไป

เหตุผลหลักในการลงทุนโรงงานโรงสีในเดนมาร์กเนื่องจากต้นทุนการนำเข้าข้าวขัดขาวแล้วที่เพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากภาษี (EU import duty) ซึ่งขณะนี้อัตราภาษีอากรการนำเข้าข้าวขาว (Milled rice) ในยุโรปอยู่ที่ 30 ยูโรต่อตัน การนำเข้าที่ไม่ได้ขัดสีหากนำเข้าข้าวเปลือกจะช่วยเสียภาษีในอัตราที่ต่ำลง ช่วยลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ Mr. Rene ยังให้ความเห็นว่า การตั้งโรงสีข้าวในเดนมาร์กทำให้สามารถควบคุมคุณภาพตามได้ตามมาตรฐานเดนมาร์กและยุโรปได้ง่าย อีกทั้งสามารถกระจายสินค้าไปยังจุดต่างๆ ในยุโรปได้ง่ายกว่าและใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่าหากมีความต้องการเร่งด่วนจากลูกค้า

นอกจากนี้ กลุ่มซูเปอร์มาร์เก็ตใหญ่ (Supermarket chain) ก็มีการนำเข้าโดยตรง เพื่อนำไปจำหน่ายในตลาด mainstream เช่น COOP Norden AB ในซึ่งมีเครือข่ายกระจายอยู่ที่นอร์ดิกส์ Dansk Supermarked Gruppen (เดนมาร์ก), ICA AB และ CT Food AB (สวีเดน) S Group และ Kesko Food (ฟินแลนด์) และ Hagar (ไอซ์แลนด์), ABC Supermarket AS, Balti Veski AS , Prime Food OU (เอสโตเนีย)

เครื่องหมายออร์แกนิกสวีเดน สวีเดน นอร์เวย์ และยุโรป (เรียงจากซ้ายไปขวา)

4. การจัดสรรโควต้าข้าวภายใต้โควต้าภาษีของสหภาพยุโรป

ตามที่สหภาพยุโรปได้มีระเบียบ Commission Regulation (EC) No 1301/2006 ซึ่งกำหนดระเบียบการบริหารการนำเข้าสินค้าเกษตรภายใต้โควต้าภาษี และระเบียบ Commission Implementing Regulation (EU) No 1273/2011 ซึ่งกำหนดโควต้าภาษีข้าวประจำปี และแนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบการบริหารการนำเข้าภาษีนั้น เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2557 สหภาพยุโรปได้ประกาศระเบียบ Commission Implementing Regulation (EU) No 63/2014 of 24 January 2014 on the issue of licences for importing rice under the tariff quotas opened for the January 2014 subperiod by implementing Regulation (EU) No 1273/2011 แจกผลการพิจารณาการจัดสรรโควต้าการนำเข้าข้าวภายใต้โควต้าภาษีสำหรับรอบการยื่นขอโควต้า

เดือนมกราคม 2557 และประกาศปริมาณโควต้ารวมสำหรับรอบการยื่นขอโควต้า (Subperiod) ถัดไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การนำเข้าข้าว Wholly milled or semi – milled rice ภายใต้โควต้าภาษีรหัส 09.4128 ไทยได้รับการจัดสรรเป็นปริมาณทั้งหมดตามที่ยื่นขอ และปริมาณโควต้ารวมสำหรับไทยในรอบเดือนเมษายน 2557 เท่ากับ 11,895,162 กก.

4.2 การนำเข้าข้าวหัก (Broken rice) ภายใต้โควต้ารหัสภาษี 09.4149 ไทยได้รับการจัดสรรเป็นปริมาณทั้งหมดตามที่ยื่นขอ และปริมาณโควต้ารวมสำหรับไทยในรอบเดือนกรกฎาคม 2557 เท่ากับ 52 ล้านกก.

4.3 การนำเข้าข้าว Wholly milted or semi – milled rice ภายใต้โควต้าภาษีรหัส 09.4112 ผู้นำเข้ายื่นขอโควต้ามากกว่าปริมาณโควต้าคงเหลือ สหภาพยุโรปกำหนดให้ใช้ Allocation coefficient เท่ากับร้อยละ 0.979695

รายละเอียด สามารถดูได้ที่ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:022:0035:0038:EN:PDF>

5. แนวทางการผลักดันสินค้าข้าว

ในปี 2556 การนำเข้าข้าวในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์และบอลติกจากทั่วโลกโดยรวมมีอัตราเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.73 การนำเข้าข้าวจากประเทศไทยในช่วงปี 2556 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยด้วยร้อยละ 1.86 ผู้ส่งออกควรเน้นกลยุทธ์โดยการพัฒนารูปแบบสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น พัฒนาหีบห่อบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค เช่น ขนาดบรรจุ 250, 500 กรัม หรือ 1 กิโลกรัม เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคชาวนอร์ดิกส์รับประทานข้าวเป็นครั้งคราว ไม่นิยมซื้อกักตุนไว้เป็นจำนวนมาก นิยมการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดึงดูดใจ ดูสะอาด โปร่งใส สามารถมองเห็นตัวสินค้าได้ หีบห่อบรรจุภัณฑ์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การผลิตที่ถูกต้องตามมาตรฐาน สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ การอธิบายขั้นตอนการบริโภคเพื่อให้ง่ายต่อการรับประทาน การแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น ข้าวเกษตรอินทรีย์ ข้าวที่สร้างความเป็นธรรมทางการค้า (Fairtrade) หรือข้าวกล้องที่มีวิตามินบำรุงรับประทาน

ผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิขนาดบรรจุ 1 กก. จากแบรนด์ First Price ซึ่งเป็น housebrand ภายใต้ซูเปอร์มาร์เก็ต SuperBest ที่จำหน่ายในตลาดเดนมาร์ก

แล้วดีต่อสุขภาพ ข้าวกล้อง (Brown rice) ข้าวผสมธัญพืช เป็นต้น ก็จะช่วยให้อินค้าข้าวและผลิตภัณฑ์ไทยสามารถขยายตลาดเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

ทั้งนี้ สคร. โคเปนเฮเกนได้วางแผนการจัดกิจกรรมเร่งรัดการส่งออกข้าว และผลไม้ ตามบัญชา ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ในวันที่ 18 มิถุนายน 2557 ซึ่งเป็นโครงการเจรจาธุรกิจ และประชาสัมพันธ์เพื่อเร่งรัดการระบายสินค้าไทยสู่ตลาดนอร์ดิกส์ แก่ผู้ซื้อรายใหญ่ในกลุ่มประเทศนอร์ดิกส์ โดยได้ร่วมมือกับบริษัทผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์อาหาร ผัก และผลไม้สด และภัตตาคาร Thai Select Premium Blue Elephant ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเตรียมงาน และจะรายงานผลความคืบหน้าให้กรมฯ ทราบต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงโคเปนเฮเกน

พฤษภาคม 2557